

Zpráva o šetření

ve věci Ing. M. Š.

A - Předmět šetření a skutková zjištění

Ing. M. Š., bytem XXXXX (dále jen „stěžovatel“), se na mě obrátil s podněty, které se týkají vyřizování stížností na nevhodné chování soudců a soudkyň Okresního soudu v Kroměříži, Okresního soudu ve Zlíně a Krajského soudu v Brně, pobočky Zlín. Zpráva se týká problematiky **zákazu pořizování zvukových záznamů** a způsobu vyřízení stížností orgány státní správy soudů.

A.1 Okresní soud v Kroměříži

Stěžovatel podal orgánu státní správy Okresního soudu v Kroměříži stížnost na nevhodné chování rozhodující soudkyně JUDr. Evy Peřinové spočívající v zákazu pořizování zvukové nahrávky z jednání vedeného pod sp. zn. 12 C 246/2002. Stížnost vyřídil dne 14. června 2011 předseda soudu JUDr. Petr Marák pod sp. zn. St 7/2011. K zákazu pořizování zvukových nahrávek se předseda soudu nevyjádřil, pouze konstatoval, že do rozhodovací činnosti soudu nemá žádná práva zasahovat a vznesená námitka podjatosti bude řešena.

Dne 30. listopadu 2012 zaslal stěžovatel stížnost na způsob vyřízení stížností adresovaných orgánu státní správy Okresního soudu v Kroměříži Krajskému soudu v Brně. Stížnost vyřídila dne 17. ledna 2013 místopředsedkyně Krajského soudu v Brně JUDr. Helena Nováková pod sp. zn. St 201/2012. Stížnost vyhodnotila jako nepřípustnou. Místopředsedkyně soudu konstatovala, že předseda Okresního soudu v Kroměříži JUDr. Petr Marák stížnost vyřídil jak v zákonné lhůtě, tak i zcela správným a odpovídajícím způsobem. Co se týká jednoho z bodů stížnosti, který se týkal zákazu pořizování zvukových nahrávek, sdělila místopředsedkyně soudu, že oprávnění zakázat pořizování zvukových záznamů v průběhu soudního jednání přísluší dle ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích¹ pouze předsedovi senátu a orgány státní správy soudu nejsou oprávněny toto jeho rozhodnutí přezkoumávat. Místopředsedkyně soudu upozornila na ustanovení § 12 odst. 1 občanského zákoníku², které stanovuje, že obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením. Ve vyjádření ke stížnosti uvedla, že rozpornost těchto ustanovení (§ 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích a § 12 odst. 1 občanského zákoníku) připustilo i Ministerstvo spravedlnosti v přípisu³ tehdejšího náměstka ministra spravedlnosti Mgr. Františka Korbela, Ph.D., ze dne 7. ledna 2013.

¹ zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů

² zákon č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zrušen ke dni 1. 1. 2014)

³ č. j. 833/2012-LO-SP/6

Na základě zahájeného šetření jsem vyzval předsedu Okresního soudu v Kroměříži k vyjádření k podnětu stěžovatele. Vyjádření společně s kompletní spisovou dokumentací stížnostního spisu, vedeného pod sp. zn. St 4/2011, zaslal Mgr. Radim Slezák, pověřený zastupováním místopředsedkyně Okresního soudu v Kroměříži. Ve vyjádření ze dne 9. května 2013 Mgr. Radim Slezák nemohl plně vyhovět žádosti, neboť spis se tehdy nacházel u Krajského soudu v Brně, pobočky Zlín. K zákazu pořizování zvukového záznamu z těchto vyjádření plyne, že rozhodování o přípustnosti zvukových záznamů v průběhu soudního jednání je plně v kompetenci předsedy senátu a státní správě soudu do procesního vedení soudního řízení nepřísluší zasahovat. Mgr. Radim Slezák také poukázal na výkladovou nejednotnost tohoto institutu v souvislosti se stanoviskem Ministerstva spravedlnosti ze dne 7. ledna 2013.

Stěžovatel v průběhu šetření podnět několikrát doplnil. Pro potřeby této zprávy jsem vybral doplnění, ve kterém stěžovatel uvedl, že se dne 3. dubna 2014 v řadách veřejnosti zúčastnil soudního jednání vedeného u Okresního soudu v Kroměříži pod sp. zn. 11 C 358/2012. V rámci soudního jednání si chtěl zvukový záznam pořizovat žalobce. Na oznámení žalobce o pořizování zvukového záznamu z jednání reagovala předsedkyně senátu Mgr. Jarmila Gajdošová usnesením, kterým nepovolila pořizování zvukového záznamu z jednání. Po vyhlášení usnesení stěžovatel v řadách veřejnosti povstal a oznámil, že si od tohoto okamžiku podle § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích pořizuje zvukový záznam. Ze strany soudu byl stěžovatel vyzván, aby sdělil své jméno. Stěžovatel uvedl, že je veřejnost. Předsedkyně senátu zavolala do jednací síně justiční stráž s úmyslem nechat stěžovatele z jednací síně vyvést s odůvodněním, že nedbá toho, co bylo ve věci rozhodnuto dle shora citovaného usnesení. Stěžovatel uvedl, že odchází dobrovolně, a poukázal na to, že záznam je možno pořizovat s vědomím soudu. Stěžovatel jednací síň opustil v doprovodu člena justiční stráže.

Stěžovatel dne 4. dubna 2014 podal předsedovi Okresního soudu v Kroměříži stížnost na nevhodné chování rozhodující soudkyně Mgr. Jarmily Gajdošové. Předseda soudu JUDr. Petr Marák stížnost vyřídil dne 30. dubna 2014 pod sp. zn. St 11/2014. Jednání rozhodující soudkyně vyhodnotil jako přiléhavé a zákonné a neshledal žádnou okolnost, na základě které by bylo nutné rozhodující soudkyni postihnout.

A.2 Okresní soud ve Zlíně

Stěžovatel dne 15. října 2013 rozšířil svůj podnět o stížnost na nevhodné chování soudce Okresního soudu ve Zlíně JUDr. Josefa Holcmana. Nevhodné chování spatřoval v tom, že mu soud zakázal dne 6. května 2013 pořádit zvukový záznam z jednání vedeného pod sp. zn. P 177/2013. Stěžovatel zaslal dne 28. července 2013 orgánu státní správy Okresního soudu ve Zlíně stížnost na nevhodné chování výše uvedeného soudce. Předmětnou stížnost vyřizoval pod sp. zn. 52 St 11/2013 předseda Okresního soudu ve Zlíně JUDr. Tomáš Gargulák.

Z protokolu z jednání vyplývá, že se rozhodující soudce dotazoval matky nezletilého dítěte⁴, zda souhlasí s tím, aby si otec pořizoval zvukový záznam

⁴ Předmětem řízení bylo rozhodnutí o výživném k nezletilému dítěti.

z jednání. Matka uvedla, že nesouhlasí. Než bylo stěžovateli usnesením zakázáno pořizovat zvukový záznam z jednání a než nahrávací zařízení vypnul, rozhodující soudce konstatoval, že si stěžovatel při předchozím jednání pořídil nelegální zvukový záznam, jelikož svůj úmysl neoznámil před začátkem jednání, a přečetl stanovisko krajského soudu. Znění předmětného stanoviska je zachyceno na audionahrávce, kterou mám k dispozici: „Zveřejňovatelům protokolů o průběhu jednání hrozí nebezpečí, že na ně osoby zúčastněné na jednání podají žalobu na ochranu osobnosti podle § 11 a násl. občanského zákoníku, neboť již samotné pořízení zvukového záznamu týkajícího se fyzické osoby může být realizováno jen s jejím souhlasem. Proto by se předsedové senátů měli před každým soudním jednáním ptát účastníků řízení, ale i jejich zástupců a svědků, zda souhlasí s tím, aby si někdo jiný, kdokoli, pořizoval zvukový záznam o průběhu jednání, to samé platí ostatně i o záznamu obrazovém, a v případě jejich nesouhlasu je zcela namístě, aby předseda senátu v zájmu ochrany subjektivních občanských práv § 2 občanského soudního řádu zakázal pořizování záznamů i tehdy, kdy jinak nehrozí narušení průběhu nebo důstojnosti jednání. Konečně se pořizovatelé a zveřejňovatelé zvukových záznamů z jednání soudu vystavují riziku citelného finančního poškození ze strany Úřadu na ochranu osobních údajů kvůli porušování zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění.“

Stížnost na nevhodné chování soudce JUDr. Josefa Holcmana shledal předseda soudu nedůvodnou. Svůj závěr zdůvodnil tím, že soudce postupoval v souladu se zákonem, konkrétně dle ustanovení § 2 občanského soudního řádu⁵, kdy se přítomných účastníků řízení dotázal, zda souhlasí s pořizováním zvukového záznamu, a jelikož tito svůj souhlas nevyslovili, vyhlásil usnesení, kterým bylo stěžovateli zakázáno pořizovat si zvukový záznam z jednání. Tento postup předseda soudu považuje za ochranu subjektivních občanských práv účastníků, kteří s pořizováním zvukového záznamu nesouhlasí. Závěrem vyjádření předseda soudu konstatoval, že rozhodující soudce je jediný, kdo může rozhodovat o vedení řízení, s tím, že je možno se proti jeho postupu bránit pouze odvoláním.

A.3 Krajský soud v Brně, pobočka Zlín

Stěžovatel dále rozšířil svůj podnět o nevhodné chování senátu 60 Co (JUDr. Jiří Rezek – předseda senátu, JUDr. Ladislav Pavlíček – pověřený člen senátu, Mgr. Milan Zavrtálek – člen senátu) Krajského soudu v Brně, pobočky Zlín. Stěžovatel zaslal dne 19. března 2013 orgánu státní správy Krajského soudu v Brně stížnost na nevhodné chování výše uvedeného senátu. Nevhodné chování spatřoval v tom, že mu soud nepovolil dne 14. března 2013 poříditi zvukový záznam z jednání vedeného pod sp. zn. 60 Co 39/2013.

Předmětnou stížnost vyřizovala pod sp. zn. Spr 1596/2013 místopředsedkyně Krajského soudu v Brně, pobočky Zlín, JUDr. Marie Káňová. Místopředsedkyně soudu s odkazem na ustanovení § 164 odst. 2 zákona o soudech a soudcích sdělila, že **není jako orgán státní správy soudu oprávněna přezkoumávat postup soudu při výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti. Z tohoto důvodu tedy není oprávněna přezkoumávat usnesení, kterým soud stěžovateli nepovolil pořízení zvukového záznamu z jednání.** Na závěr vyjádření místopředsedkyně soudu

⁵ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

dodala, že podle ustanovení § 12 odst. 1 občanského zákoníku⁶ mohou být zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy pořizovány jen s jejím svolením. Toto svolení odepřel jak druhý účastník řízení⁷ (matka nezletilého dítěte), tak i zástupkyně opatrovníka nezletilého dítěte (pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí).

B - Další skutková zjištění

B.1 Vyjádření orgánu státní správy Krajského soudu v Brně k pořizování zvukových záznamů

S ohledem na praxi několika soudů v obvodu Krajského soudu v Brně (včetně jeho pobočky ve Zlíně) jsem oslovil předsedu Krajského soudu v Brně JUDr. Jaromíra Pořízka se žádostí o vyjádření k problematice pořizování zvukových nahrávek soudních jednání. Vyjádření zaslal místopředseda soudu JUDr. Pavel Bachratý dne 1. dubna 2014 pod sp. zn. Spr 3953/2013.

Dle místopředsedy soudu není zcela jednoznačné, že soudce nemůže pořízení záznamu v jednací síni zakázat. Problém nelze dle jeho názoru omezit jenom na ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích. Podle nové hmotněprávní úpravy⁸ je možné zachytit a rozšiřovat podobu člověka jen s jeho souhlasem (§ 84 a § 85 nového občanského zákoníku) a svolení (k použití písemnosti osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu týkajícího se člověka nebo jeho projevů osobní povahy) není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob (§ 88 odst. 1 nového občanského zákoníku). Podle ustanovení § 90 nového občanského zákoníku pořízená podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam nesmějí být využity nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka. Samozřejmě jde o úpravu soukromého práva, která normuje jen chování subjektů občanskoprávních vztahů, mezi něž soudy při výkonu své rozhodovací činnosti nepatří. Nelze ovšem pominout, že úkolem soudu v občanském soudním řízení je mj. dbát na to, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů a aby práv nebylo zneužíváno (ustanovení § 2 občanského soudního řádu). V soudní praxi velmi zřídka dochází k případům, kdy je soudce (senát) v jednací síni vystaven situaci, kdy osoba přítomná ve veřejnosti ohlásí pořizování zvukového záznamu a jiná osoba zúčastněná na řízení (zpravidla účastník řízení nebo svědek) prohlásí, že s tím nesouhlasí, a uvede k tomu legitimní důvody. Na základě posouzení těchto důvodů je pak plně v kompetenci soudce nebo senátu přistoupit v rámci vedení jednání k opatření spočívajícímu v nepovolení pořizování zvukového záznamu. Tento názor místopředsedy soudu vychází nejen z již citovaného obecného ustanovení § 2 občanského soudního řádu, ale i z principu přiměřenosti aplikace procesního práva. Jestliže podle ustanovení § 116 odst. 2 občanského soudního řádu může soudce úplně vyloučit veřejnost z účasti na jednání (čímž pochopitelně zamezí jakémukoliv nahrávání průběhu jednání), pokud by veřejné projednání věci ohrozilo mj. důležitý zájem účastníků nebo mravnost, tak chybí

⁶ zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷ předmětem řízení byla úprava styku s nezletilým dítětem

⁸ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

rozumný důvod k tomu, proč by soudce při řízení jednání (ustanovení § 117 občanského soudního řádu) nemohl učinit mnohem mírnější opatření spočívající v zákazu pořizovat zvukový a obrazově-zvukový záznam tam, kde jde rovněž o ochranu důležitého zájmu účastníků řízení. **Rozhodování soudce o zákazu pořizování zvukového záznamu je výkonem jeho nezávislé rozhodovací činnosti a do ní orgánům státní správy soudu nepřísluší zasahovat** (ustanovení § 118 odst. 2 zákona o soudech a soudcích). Dle názoru místopředsedy soudu je tedy nutné případné stížnosti na zákaz pořizování zvukového záznamu soudcem vyhodnotit jako **stížnosti nepřipustné** (ustanovení § 164 odst. 2 zákona o soudech a soudcích), rozhodně je nelze kvalifikovat jako stížnosti na nevhodné chování soudce ve smyslu § 164 odst. 1 zákona o soudech a soudcích. Místopředseda soudu má za to, že tato oblast činnosti soudů nemůže být pod dohledem veřejného ochránce práv (ustanovení § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv). Místopředseda soudu připustil, že v uplynulých letech došlo k několika případům, kdy soudci Krajského soudu v Brně i okresních soudů v obvodu jeho působnosti nepovolili (výjimečně zřejmě bohužel i z neznalosti ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích) pořizování zvukového záznamu z jednání, čehož odrazem bylo podání stížnosti na tyto soudce. Orgány státní správy krajského soudu tyto stížnosti vyřizovaly jako nepřipustné ve smyslu ustanovení § 164 odst. 2 zákona o soudech a soudcích, přičemž současně opakovaně **žádaly ústřední orgán státní správy soudů o sjednocující stanovisko** k tomuto problému. Korespondence byla z krajského soudu vedena pod sp. zn. Spr 4332/2012 a odpovědi Ministerstva spravedlnosti z 10. srpna 2012, resp. 7. ledna 2013, byly opatřeny č. j. 3/2012-LO-SP/252, resp. č. j. 833/2012-LO-SP/6. Naposledy v této záležitosti zaujalo Ministerstvo spravedlnosti stanovisko ve vyjádření ke stížnosti advokáta Mgr. R. Ch. (sp. zn. Spr 3207/2013) ze dne 20. března 2014, č. j. MSP-1059/2013-OD-DOH/9. Toto stanovisko místopředseda soudu přiložil k vyjádření.

V závěru vyjádření místopředseda soudu zdůraznil, že orgány státní správy Krajského soudu v Brně nikdy nevydaly žádný oficiální pokyn soudcům k zakazování pořizování zvukových záznamů z jednání. Pouze soudci občanskoprávního úseku byli počátkem roku 2012 elektronickou poštou informováni o skutečnosti, že se vyskytly stížnosti na zákazy pořizování zvukových záznamů z jednání, a současně byli upozorněni na ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích a na ustanovení § 12 odst. 1 tehdy platného občanského zákoníku s tím, že je plně v jejich kompetenci poměřit střet této právní úpravy a vypořádat se s případným nesouhlasem fyzické osoby s pořizováním zvukového záznamu z jednání. Místopředseda soudu připustil, že toto sdělení bylo před dvěma roky dáno na vědomí elektronickou poštou i vedení okresních soudů, ale tato neoficiální korespondence nebyla vedena pod spisovou značkou a nezachovala se.

B.2 Stanovisko Ministerstva spravedlnosti k pořizování zvukových nahrávek soudního jednání

Vyjádření Ministerstva spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) ze dne 20. března 2014, č. j. MSP-1059/2013-OD-DOH/9, k zákazu pořizování zvukového záznamu z jednání reaguje na stížnost ke způsobu vyřízení stížnosti na nevhodné chování soudkyně Krajského soudu v Brně, která advokátním koncipientkám zakázala pořizování audiozáznamu z jednání. Dle názoru ministerstva nelze předmětné podání podřídít režimu vyřizování stížností dle zákona o soudech a soudcích, neboť **postup soudce, který neumožní při jednání pořizovat zvukové**

záznamy, nelze řešit jako stížnost na jeho nevhodné chování ve smyslu ustanovení § 164 a následujících zákona o soudech a soudcích.

Poté, co bylo k věci vyžádáno stanovisko legislativního odboru, **ministerstvo současně konstatovalo, že obecný zákaz pořízení zvukového záznamu není správný.** V této souvislosti především ministerstvo odkázalo na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2672/07⁹. Ministerstvo zastává názor, že ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích reguluje rovněž možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Legislativní odbor dále rozvádí, že stejně jako je základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání.

Dle ministerstva ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích umožňuje jak účastníkům řízení, tak veřejnosti pořizovat zvukové záznamy ze soudního jednání, a to za splnění zákonem stanovených podmínek. Je nutné, aby zájemce o pořízení zvukového záznamu na tento svůj záměr předsedu senátu nebo samosoudce předem upozornil, a dále nesmí způsob jejich provádění narušit průběh nebo důstojnost jednání. O tom, zda způsob provádění narušuje průběh nebo důstojnost jednání, rozhoduje předseda senátu či samosoudce, přičemž je povinen dbát o to, aby jednání probíhalo důstojně a nerušeně a aby věc mohla být úplně, spravedlivě a bez průtahů projednána (§ 117 odst. 1 věta druhá občanského soudního řádu).

Ministerstvo dále upozornilo, že pořizovatel zvukového záznamu s tímto záznamem nemůže nakládat svévolně, nedovolené nakládání se záznamem by mohlo být kvalifikováno v rovině trestní odpovědnosti či jako zásah do subjektivních občanských práv. Stanovisko v tomto kontextu připomíná, že dle účinné právní úpravy je tato otázka řešena v ustanoveních § 84–90 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Podle ustanovení § 84 a § 85 občanského zákoníku je možné zachytit a rozšiřovat podobu člověka jen s jeho svolením. Toto ustanovení rozvádí zejména čl. 10 Listiny základních práv a svobod. Právo na ochranu osobnosti zde tedy stojí proti výše uvedené zásadě veřejnosti soudního jednání. Při poměřování práva na ochranu osobnosti a zásady veřejnosti soudního jednání je však podle názoru ministerstva nutné dát v tomto případě přednost zásadě veřejnosti soudního jednání. Podle ustanovení § 88 odst. 1 nového občanského zákoníku pak svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů. Podle ustanovení § 90 však nesmí být pořízená podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam využity nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.

Závěrem ministerstvo shrnuje, že pořizování zvukového či zvukově obrazového záznamu při soudním jednání může soudce zakázat tam, kde jde o ochranu důležitého zájmu účastníků řízení. V každé věci by mělo být vždy postupováno individuálně, s poměřováním práv ochrany osob a principu veřejnosti soudního řízení, přičemž navrch by měl mít zásadně princip veřejnosti soudního řízení.

⁹ k této otázce viz část C.1 zprávy o šetření

Dle stanoviska ministerstva je tedy pořizování zvukových záznamů ze soudního jednání za splnění zákonných podmínek možné a zásadně nelze pořizování zvukového záznamu v průběhu řízení odmítat s odkazem na ochranu osobnosti podle občanského zákoníku. Pořizování zvukových záznamů z jednání je však možné jen v případě, že způsob jejich provádění nenarušuje průběh nebo důstojnost jednání, v opačném případě může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat. Vždy také platí, že pořizovatelé zvukových záznamů musí zohledňovat práva osob, jejichž projev je zaznamenán. Ve vyjádření je uvedeno, že toto stanovisko ministerstva bylo počátkem roku (pozn. 2014) prezentováno na poradě vedení Krajského soudu v Brně a byli s ním seznámeni i všichni předsedové okresních soudů v obvodu působnosti krajského soudu, takže napříště by již mělo být postupováno způsobem nevzbuzujícím uvedené pochybnosti.

C - Hodnocení věci zástupcem ochránkyně

Zákon o veřejném ochránci práv mi ukládá povinnost působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených ve zmíněném zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně základních práv a svobod.

Nemohu se zabývat tím, jak obecné soudy rozhodují nejruznější občanskoprávní, trestněprávní či správněprávní věci. Soudy jsou ve výkonu své rozhodovací činnosti nezávislé a nestranné. Do mé působnosti však náleží orgány státní správy soudů,¹⁰ jejichž postupy se při výkonu své agendy intenzivně zabývám.¹¹

V předmětném šetření jsem se zaměřil na vyřízení stížností orgány státní správy soudů uvedenými v části A této zprávy o šetření. Pokusil jsem se shrnout problematiku zákazu pořizování zvukového záznamu a předestřít svůj pohled na přístup orgánů státní správy soudů k ní. Při hodnocení postupu orgánů státní správy soudů jsem se nemohl vyhnout rovněž prezentování názorů na vlastní postup soudů v obecném významu. Pevně věřím, že takový postup nebude vnímán soudcovskou obcí jako vměšování do nezávislého soudního rozhodování.

Místopředseda Krajského soudu v Brně JUDr. Pavel Bachratý ve svém vyjádření vyslovil názor (část B.1 zprávy o šetření), že stížnost na zákaz pořizování zvukového záznamu soudcem je nutné vyhodnotit jako stížnost nepřípustnou a není možné ji kvalifikovat jako stížnost na nevhodné chování soudce ve smyslu § 164 odst. 1 zákona o soudech a soudcích. Protože se zákazem pořizování zvukového záznamu nemůže zabývat orgán státní správy soudů, má JUDr. Pavel Bachratý za to, že tato oblast činnosti soudů nemůže být pod dohledem veřejného ochránce práv (ustanovení § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv). K tomu bych rád uvedl, že pokud mám zhodnotit, zda jednání orgánů státní správy soudů odpovídá

¹⁰ Ustanovení § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv: „Působnost ochránce se nevztahuje na Parlament, prezidenta republiky a vládu, na Nejvyšší kontrolní úřad, na zpravodajské služby České republiky, na orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství a na soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a státní správy soudů.“

¹¹ Problematice státní správy soudů je každoročně věnována část Souhrnné zprávy o činnosti veřejného ochránce práv. Všechny dosavadní zprávy jsou dostupné z www.ochrance.cz.

právní úpravě, musím se zabývat také vlastním postupem soudů, aniž bych měl ovšem ambice zasahovat do výkonu jejich nezávislé rozhodovací činnosti, jak jsem již prezentoval výše.

C.1 Veřejnost soudního jednání

Veřejnost soudního jednání je jednou z esenciálních ústavně garantovaných zásad, bez jejíhož důsledného prosazování není možné si představit realizaci práva na spravedlivý proces, které je zaručeno ustanovením čl. 96 Ústavy ČR, čl. 36, resp. čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nebo čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹². Právo na veřejné projednání věci je tradičně chápáno jako nástroj veřejné kontroly justice. Tohoto cíle je dosaženo přítomností veřejnosti v soudní síni. **Zásada veřejnosti jednání je přitom významná jak z hlediska účastníků soudního řízení, kteří jsou přítomností veřejnosti chráněni před zneužíváním soudní moci, tak z hlediska veřejnosti samotné, která má právo vidět a slyšet (kontrolovat), jak je jménem republiky soudy vykonávána spravedlnost.**

Princip veřejnosti spočívá v tom, že soudnímu projednávání věci může být v zásadě kdokoli přítomen, i osoba na daném případě bezprostředně nezainteresovaná. Dále tento princip sleduje prvek kontroly činnosti soudů a prvek prevence.¹³ Jinak řečeno, veřejnost jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví, posouzení, jak se ze strany státu koná spravedlnost. Veřejnost jednání má zabraňovat utajené, tzv. kabinetní, justici. Veřejnost soudního jednání je však zároveň zárukou soudcovské nezávislosti, neboť veřejnost se může přesvědčit o tom, že soudce nejedná a nerozhoduje pod nějakým viditelným dohledem či nátlakem.¹⁴ Jde o všeobecný požadavek na transparentnost soudní moci.¹⁵

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 28/04, ze dne 8. listopadu 2005, se Ústavní soud přihlásil k tomu, že obecné právní vědomí tradičně vnímá právo na veřejné projednání věci jako nástroj veřejné kontroly justice. Účel veřejného jednání definoval Ústavní soud s odkazem na starší právní literaturu následovně: *„jest, aby se každý přesvědčiti mohl o tom, jak ze strany státu koná se spravedlnost, kteroužto kontrolou obecnstva nemožnou se stává všeliká strannost soudců.“* Tento účel veřejného projednání věci byl po dlouhou dobu v českých zemích pokládán za jediný. Z judikatury prvorepublikového československého Nejvyššího soudu se opakovaně podává, že: *„účel, který zákon ustanovením o veřejnosti hlavního líčení jediné sleduje, jest, by se soudní řízení nekonalo bez umožnění veřejné jeho kontroly. V tomto jediném účelu veřejnosti hlavního přelíčení není podle zákona rozdíl mezi řízením před porotou a před senátem a nesleduje zákon zejména ani při porotě záměr, by bylo mocným dojmem nálady posluchačstva v porotní síni působeno na porotu.“*¹⁶ Obdobně pak dospěl prvorepublikový Nejvyšší soud k závěru, že:

¹² Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších dodatků.

¹³ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J.: Ústava a ústavní řád české republiky. Svazek I. Ústava České republiky. Linde Praha: 1994. s. 233.

¹⁴ SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SYLLOVÁ, J.: Ústava České republiky. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 798.

¹⁵ KLÍMA, K. a kol.: Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 498.

¹⁶ Srov. rozhodnutí č. 4336/1932 in: VÁŽNÝ, F.: Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ve věcech trestních (dále jen „Vážný“), XIII, 1932, s. 568.

„účelem zákona je veřejná kontrolovatelnost konání spravedlnosti, souzení na bílém dni, nikterak v temnu tajnosti soudního řízení. Podává se tudíž pojem veřejnosti jako protiklad tajnosti a je jen otázkou praktičability, do jaké míry zjednáni býti může obecnstvu přístup k líčení za šetření neporušitelného postulátu nepřipustnosti vlivů nepříznivě působících na zákonný postup řízení a na činitele na něm zúčastněné.“¹⁷

K přítomnosti veřejnosti prostřednictvím zvukového záznamu se Ústavní soud vyjádřil v nálezu ze dne 14. února 2008, sp. zn. II. ÚS 2672/07: *„S ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze při jeho aplikaci omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Tato forma je nepochybně původní a základní, avšak stejně jako jiné oblasti života a nauky i právní řád prošel vývojem, který nutně musel reflektovat nové možnosti mezilidských vztahů, vytvářených zejména rozvíjejícími se službami a technickým pokrokem. Ten reprezentuje především nástup vlivu a významu masových sdělovacích prostředků, resp. technických prostředků, které tato média při své činnosti využívají. Jen v tomto úhlu pohledu je možné vnímat ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích, které reguluje možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Je samozřejmé, že stejně jako základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu je kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů a záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání. To platí nejen pro pořizování zvukových záznamů, kde to zákon výslovně uvádí. Zákonné rozlišování režimu obrazového a zvukového přenosu a obrazového záznamu na straně jedné a zvukového záznamu na straně druhé je totiž třeba optimisticky mít za důsledek racionální úvahy zákonodárce o tom, že prve uvedené formy snáze naruší průběh a důstojnost jednání. V rozporu s takto stanovenými kritérii přítom není ani ústavní možnost vyloučení veřejnosti, která je založena na poněkud jiných principech, a která tedy vylučuje veškeré formy veřejnosti po celou dobu jednání soudu s výjimkou vyhlášení rozsudku.“*

C.2 Zákaz pořizování zvukového záznamu

C.2.1 Zákonné důvody zákazu

Zákon o soudech a soudcích v ustanovení § 6 odst. 3 rozlišuje obrazové nebo zvukové přenosy a obrazové záznamy, kde vyžaduje **povolovací režim**, a zvukové záznamy, kde je pouze **ohlašovací povinnost**. Pořizování zvukového záznamu musí být předsedovi senátu oznámeno. Pouze v případě, je-li dán některý ze zákonem stanovených důvodů (tj. narušení průběhu nebo důstojnosti jednání – např. hluchost nahrávacího zařízení), může být pořízení zvukového záznamu zakázáno.

Zájemce o pořízení zvukového záznamu tedy musí na svůj záměr pořizovat zvukový záznam předem upozornit předsedu senátu, a zároveň způsob pořizování nesmí narušit průběh nebo důstojnost jednání. Žádné další podmínky zákon pro zvukový záznam z jednání nestanovuje. Důvody pro stanovení zákazu pořízení zvukové nahrávky musí být v konkrétním případě náležitě zdůvodněny a pochopitelně musí kopírovat zákonem předvídané důvody. Vzhledem k tomu, že samo nahrávání na moderní technické prostředky obvykle průběh ani

¹⁷ Srov. rozhodnutí č. 1729/1925 in: Vážný, VI, 1925, s. 549.

důstojnost nenaruší, obávám se, že zákaz pořízení takového záznamu bude zpravidla v rozporu se zákonem.

Místopředseda Krajského soudu v Brně považuje výklad ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích za sporný. Zdůraznil, že soud má zejména dbát na to, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů a aby práv nebylo zneužíváno (ustanovení § 2 občanského soudního řádu). Místopředseda Krajského soudu v Brně tedy zdůvodňuje zavedenou praxi zakazování zvukových nahrávek s odkazem na jejich možné zneužití v budoucnu. S tímto odůvodněním se neztotožňuji. Shodně jako ministerstvo (stanovisko v části B.2 zprávy) se domnívám, že při poměřování práva na ochranu osobnosti a zásady veřejnosti soudního jednání je nutné dát **přednost zásadě veřejnosti soudního jednání**. Jsem dokonce přesvědčen o tom, že **pořizování zvukového záznamu při soudním jednání může soudce zakázat pouze z důvodů uvedených v § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích** a ochranu jiného důležitého zájmu účastníků řízení není oprávněn řešit cestou zákazu pořízení záznamu. K tomu totiž může přistoupit pouze z výše zmiňovaného důvodu možného narušení průběhu nebo důstojnosti jednání. Je třeba přitom vedle textu § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích vycházet i z ústavní zásady, dle níž stát může činit pouze to, co mu zákon dovoluje.¹⁸

Považuji za nutné uvést, že při možném ohrožení důležitého zájmu účastníků či mravnosti může soud přistoupit k vyloučení veřejnosti dle § 116 odst. 2 občanského soudního řádu. Jedná se přitom o institut, který nelze směřovat s jednáním soudu ve vztahu k pořizování nahrávek. Je-li totiž dle názoru soudu ohrožen některý ze zájmů vyjmenovaných v § 116 odst. 2 občanského soudního řádu, má za důsledného dbání o zachování podstaty a smyslu práv garantovaných ústavním pořádkem přistoupit ke zvažování aplikace citovaného ustanovení. **Neshledá-li pak důvod pro vyloučení veřejnosti, nemůže již zájem účastníků zohledňovat při pořizování nahrávky, protože k tomu zákon nedává prostor.** O to méně může zakázat pořízení nahrávky s odkazem na hypotetický spor, který by mohl jejím případným protiprávním využitím vzniknout. V dané souvislosti upozorňuji na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze jako soudu kárného ze dne 25. dubna 2008, sp. zn. Ds 5/2008, kde se uvádí, že není možno z preventivních důvodů zakazovat pořízení zvukového záznamu, nesvědčí-li nic pro závěr, že způsob jeho pořizování by mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání.

Otázku možných konfliktů zveřejnění zvukového záznamu s osobnostními právy, resp. s ochranou osobních údajů dotčených osob, tedy soud nemá řešit ve fázi pořizování záznamu. Je třeba rozlišovat procesní povinnosti soudců a odpovědnost pořizovatele zvukového záznamu vůči dotčené osobě při dalším nakládání se záznamem. Soud však může poskytnout pořizovateli zvukového záznamu přiměřené poučení o právní úpravě osobnostních práv a ochrany osobních údajů a o potřebě dodržovat příslušné předpisy při dalším nakládání se zvukovým záznamem.¹⁹ Jakékoli jiné působení soudu je aktivistické a bez opory v zákoně (zákonem vymezených důvodech zákazu pořizování zvukového záznamu).

¹⁸ viz čl. 2 odst. 3 Ústavy

¹⁹ Zprávy o šetření sp. zn. 3053/2010/VOP/IFH a 3992/2010/VOP/PN, které se této problematice věnují: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/STANOVISKA/soudy/Nevhodne_chovani/3053-2010-VOP.pdf, http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/STANOVISKA/soudy/Nevhodne_chovani/3992-2010-PN-ZZ.pdf.

Není-li veřejnost rozhodnutím soudu ze zákonných důvodů vyloučena a neexistují-li důvody pro zákaz pořizování zvukového záznamu, může si účastník řízení a kdokoli z veřejnosti záznam ze soudního jednání pořídit.

Vzhledem k tomu, že **stěžovatel** byl ve většině šetřených případů **účastníkem řízení**, musím dále připomenout ustanovení § 40 odst. 1 občanského soudního řádu²⁰, které by za předpokladu jednací síně vybavené nahrávacím zařízením zajistilo stěžovateli získání CD nahrávky z jednání (bezprostředně po skončení jednání, případně by si mohl vyžádat zaslání záznamu prostřednictvím veřejné datové sítě). Zatímco okresní soudy v obvodu Krajského soudu v Brně stěžovateli zakazovaly pořízení zvukového záznamu z jednání, v jednací síni jiných soudů vybavených potřebnou technikou by jako účastník řízení v souladu s ustanovením § 40 občanského soudního řádu **získal nahrávku pořízenou soudem**.

Z předchozích šetření svých předchůdců mám poznatky, že soudní funkcionáři se soudci danou problematiku projednali, a ochránci se rovněž dostalo ujištění, že pochybení se nebudou opakovat (soudci jsou opakovaně upozorňováni na dodržování § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích s tím, že pořizování zvukového záznamu z jednání předseda senátu nepovoluje, pouze bere na vědomí, a může je toliko za podmínek tam upravených zakázat²¹). V této souvislosti tedy také **upozorňuji na zjevně nejednotnou praxi soudů a soudních funkcionářů**.

C.2.2 Možnosti obrany proti zákazu pořizovat zvukový záznam

Současně je nutné vzít v úvahu, jaké jsou vlastně možnosti obrany, došlo-li k zákazu pořizování zvukového záznamu v rozporu se zákonem. Předně je třeba zdůraznit, že proti rozhodnutí soudu se nelze odvolat. Uvažovat lze o podání ústavní stížnosti nebo o podání stížnosti na nevhodné chování soudce či narušování důstojnosti před soudem. Stejně jako moji předchůdci nepovažuji za vhodné, aby takové postupy byly opakovaně (zbytečně) předkládány Ústavnímu soudu. V případě podání ústavní stížnosti je třeba říci, že nabízí řešení v rovině ústavněprávní, nikoliv v rovině kárné odpovědnosti soudců. Výsledkem řízení o ústavní stížnosti může být konstatování, že došlo k zásahu do ústavně zaručeného práva, eventuálně zrušení příslušného rozhodnutí soudu. Nedojde však automaticky ke kárnému postihu soudce. Domnívám se, že soudci by měli být schopni sebereflexe ve vazbě na dosavadní rozhodovací praxi Ústavního soudu.

Mám za to, že nevhodného chování²² se soudce může dopustit právě při realizaci některých procesních kroků, neboť jimi může vzbudit určité podezření

²⁰ „Úkony, při nichž soud jedná s účastníky, provádí dokazování nebo vyhlašuje rozhodnutí, se zaznamenávají ve formě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu (dále jen „záznam“). Záznam se uchovává na trvalém nosiči dat, který je součástí spisu.“

²¹ Zde cituji z vyjádření tehdejšího předsedy Městského soudu v Praze ze dne 30. května 2011, Spr 2097/2011, kterým reagoval na závěry zprávy o šetření sp. zn. 3053/2010/VOP/IFH.

²² Pro účely vyřizování stížností na nevhodné chování soudců či na narušování důstojnosti v soudním řízení je dle mého názoru potřeba vycházet také z ustanovení § 80 zákona o soudech a soudcích. Pro vyjádření požadavků na jednání soudce a výkon jeho funkce operuje toto ustanovení se třemi základními termíny (nezávislost, nestrannost a důstojnost), přičemž první dva termíny potom používá ve dvou základních rovinách. Jednak v ustanovení § 80 odst. 1 a 2 používá termíny nezávislosti a nestrannosti ve vztahu k soudcovské funkci jako takové (viz např. „v zájmu záruk nezávislosti a nestrannosti výkonu soudcovské funkce...; povinen prosazovat a obhajovat nezávislost soudnictví a jeho dobrou pověst...; povinen chovat se tak, aby nezavdal

anebo oslabit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů. Vedení procesu a aplikace právních předpisů v rámci soudního řízení je nepochybně otázkou nezávislé rozhodovací činnosti, a proto se mají příslušná pochybení obecně řešit formou opravných prostředků, nikoliv prostřednictvím orgánů státní správy soudů či v kárném řízení. Nezávislost soudců však není bezbřehá, a proto lze v zájmu zachování vysokých požadavků kladených na práci soudce, jakož i důvěry veřejnosti v činnost soudů určitá flagrantní porušení zákonů postihovat i jako kárné provinění. Daný postup byl ve vztahu k opakovanému nerespektování závazného právního názoru posvěcen i kárným senátem Nejvyššího správního soudu²³ a rovněž Ústavním soudem.²⁴ Ústavní soud také zdůraznil, že: „*ctí právo soudce na nezávislé rozhodování a v jeho rámci na vyjádření nezávislého právního názoru, který vždy nemusí být shodný s právními závěry soudu nadřízeného, je však vždy nutno trvat na dodržení zásad spravedlivého procesu, který, mimo jiné, spočívá v dodržování procesních pravidel [...], a zejména pak v dodržování práv zaručených článkem 36 a následujících Listiny základních práv a svobod.*“

Relevantní jednoznačná judikatura Ústavního soudu (viz zejména část C.1 zprávy o šetření), jakož i skutečnost, že rozhodování o zákazu pořizování záznamu nemůže nikterak ovlivnit výsledek samotného sporu (výsledek nezávislé rozhodovací činnosti soudu o meritu), jsou dalšími argumenty pro závěr, že aplikace § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích může být vyhodnocována orgány státní správy soudů mj. z pohledu kárného navrhovatele. Nelze rovněž zapomínat, že právě forma vedení soudního řízení, a zejména **přístup soudce k respektování ústavně garantovaných práv osob v rámci něho, může při očividném porušení jasné právní normy závažně ohrozit důvěru veřejnosti v nezávislé a spravedlivé rozhodování.**

Z uvedených důvodů by neměly být stížnosti na zákaz pořizování zvukového záznamu vyhodnocovány jako nepřípustné²⁵ s odkazem na nezávislou rozhodovací činnost soudu, kterou nemůže orgán státní správy soudu přezkoumávat. Orgán státní správy soudu by při vyřizování takových stížností měl prověřit postup soudce v jednacím síni (zejména zjistit, zda se soudce vůbec zabýval posuzováním důvodů pro zákaz pořizování zvukového záznamu). Právě **prostřednictvím stížností dostává předseda soudu** jako orgán státní správy soudu a současně jako kárný navrhovatel **důležitou zpětnou vazbu od veřejnosti o jednání soudců.**

Orgány státní správy soudů mají povinnost na základě stížnosti prošetřit, co se odehrálo v soudní síni. V opačném případě by mohly jen stěží dbát o důstojnost jednání a dodržování zásad soudcovské etiky řízení či dohlížet na úroveň soudních

příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a důstojnosti soudcovské funkce“), jednak v ustanovení § 80 odst. 4 a 5 používá tyto termíny ve vazbě na rozhodovací činnost („*nestranné, nezávislé a spravedlivé rozhodování soudů*“). Ustanovení § 80 odst. 1 a 2 zákona o soudech a soudcích je ve vazbě k dalším odstavcům generální klauzulí – upravuje obecné požadavky na funkci soudce, které mají absolutní povahu. Znamená to, že tyto povinnosti soudce musí dodržovat při jakékoliv činnosti, bez ohledu na to, v jaké situaci se nachází. Jde o závazná pravidla chování, která jsou esenciálně spjata s požadavky nestrannosti a nezávislosti justice. **Není proto možné v praxi zcela od sebe odlišovat a uměle stavět do kontrapozice chování soudce na straně jedné a způsob, jakým přistupoval k vedení procesu, na straně druhé.**

²³ viz například rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 13 Kss 11/2010-51, ze dne 10. května 2011

²⁴ viz náleznost Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 2420/11, ze dne 16. listopadu 2011

²⁵ ustanovení § 164 odst. 2 zákona o soudech a soudcích

jednání, jak to např. od orgánů státní správy okresního soudu vyžaduje § 127 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

Dle konkrétních okolností a závažnosti pochybení by měl pak přistoupit k razantním opatřením, jakými jsou **výtka** nebo **návrh na zahájení kárného řízení**. Tento postup a hodnocení stížnosti (podnětu) je také v souladu s ustanovením § 42 správního řádu²⁶, který počítá s principem oficiality, podle kterého má správní orgán (v daném případě orgán státní správy soudu) právo a povinnost zahájit řízení, jakmile nastane skutečnost předvídaná zákonem. Při podání stížnosti stěžovatele na nevhodné chování soudců, které spatřoval v zákazu pořizovat zvukový záznam ze soudního jednání, je úkolem orgánu státní správy soudu posoudit jednání soudce (na které stěžovatel upozornil) dle ustanovení § 80 a § 128 zákona o soudech a soudcích, tj. z hlediska svého postavení jako kárného navrhovatele. Jak ostatně konstatoval Ústavní soud ve shora uvedeném nálezu, vylučování jakékoliv formy účasti veřejnosti musí vždy být propojeno s legitimním cílem, jinak se jedná o svévoli, která se zcela míjí s cílem principu veřejnosti soudního řízení, jímž je především „kontrola“ soudní činnosti ze strany veřejnosti skrze reálné poučení o tom, jak soudnictví funguje, a tím budování důvěry veřejnosti v nezávislost a kvalifikovanost výkonu soudní moci.

Již v minulosti se první veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl a také JUDr. Pavel Varvařovský setkávali s otázkou omezování účasti veřejnosti na soudním jednání a zabývali se i blíže způsobem, jakým orgány státní správy soudů vnímají tuto integrální součást soudního procesu. Trvali na tom, aby v rámci vyřizování stížností na nevhodné chování soudců orgány státní správy soudů dohlížely na jednání soudců v souladu s platným právem a náležitě prošetřovaly, zda zákaz pořizování zvukového záznamu z jednání a instituty vyloučení veřejnosti či odepření přístupu k jednání nebyly v soudní praxi příliš nadužívány, či snad dokonce zneužívány.²⁷ Vycházeli přitom z premisy, že zneužití či nadužívání uvedených institutů může být dle konkrétních okolností i porušením povinností, které jsou stanoveny soudci v ustanovení § 80 zákona o soudech a soudcích. **Problematika veřejnosti soudního jednání byla rovněž předmětem prvního kárného návrhu veřejného ochránce práv.** Přestože kárný senát Nejvyššího správního soudu nenahlížel na kárnou odpovědnost tehdejšího místopředsedy Vrchního soudu v Praze stejně jako veřejný ochránce práv, nad rámec kárného rozhodnutí sp. zn. 13 Kss 1/2010, ze dne 17. května 2011, uvedl, že: „*soudům a soudcům by veřejnost soudního jednání a pořizování zvukových záznamů při soudních jednáních neměla činit problémy.*“ V odůvodnění kárného rozhodnutí kárný senát připomněl právní úpravu a rovněž stěžejní závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2672/07, ze dne 14. února 2008, který jsem uvedl výše.

D - Závěry

I. Není-li veřejnost rozhodnutím soudu ze zákonných důvodů vyloučena a nebrání-li pořizování zvukového záznamu důvody uvedené v § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích, může si účastník řízení a kdokoli z veřejnosti

²⁶ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ viz např. Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2008, str. 47–48, www.ochrance.cz

záznam ze soudního jednání s vědomím předsedy senátu nebo samosoudce pořídit.

II. Otázku možných konfliktů zveřejnění zvukového záznamu s osobnostními právy, resp. s ochranou osobních údajů dotčených osob, soud nemá řešit ve fázi pořizování záznamu. Soud však může poskytnout pořizovateli zvukového záznamu přiměřené poučení o právní úpravě osobnostních práv a ochrany osobních údajů a o potřebě dodržovat příslušné předpisy při dalším nakládání se zvukovým záznamem.

III. Postup soudce v rozporu s ustanovením § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích je příslušný řešit orgán státní správy soudů.

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěl k přesvědčení, že se orgány státní správy soudů vyjmenované v části A zprávy dopustily pochybení tím, že se stížnostmi poukazujícími na zákaz pořizování zvukového záznamu nezabývaly a vyhodnotily je jako nepřipustné. Stěžovatelem namítané jednání soudců a soudkyň neposuzovaly ani z pozice kárných návrhů, přestože pro zákazy pořizování zvukových záznamů patrně vůbec neexistoval zákonný důvod.

Na závěr bych chtěl již jen poznamenat, že **považuji za důležité, aby v demokratickém právním státě soudci respektovali účast veřejnosti na soudním řízení jako vítaného hosta a svým profesionálním přístupem na soudním jednání přispívali ke zvyšování důvěry ve výkon soudní moci.**

Zprávu o šetření zasílám soudním funkcionářům Krajského soudu v Brně, Okresního soudu ve Zlíně a Okresního soudu v Kroměříži a žádám je, aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřili a informovali mě o přijatých opatřeních k nápravě, přestože stanovisko ministerstva naznačuje, že problematika byla projednána na poradě vedení Krajského soudu v Brně (se stanoviskem byli seznámeni všichni předsedové okresních soudů v obvodu působnosti krajského soudu) a v praxi by neměla činit potíže.

Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko. O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

JUDr. Stanislav K ř e č e k v. r.
zástupce veřejné ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)